

MA TRẬN ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KỲ I MÔN NGỮ VĂN, LỚP 10

Năm học: 2025 – 2026

TT	Kĩ năng	Nội dung/đơn vị kĩ năng	Mức độ nhận thức			Tổng
			Nhận biết (Số câu)	Thông hiểu (Số câu)	Vận dụng (Số câu)	
			TL	TL	TL	
1	Đọc	Văn bản truyện thần thoại	2	3	1	6
Tỉ lệ % điểm			15	30	15	60
2	Viết	Viết bài văn nghị luận văn học	1	1	1	1
Tỉ lệ % điểm			10	15	15	40
Tỉ lệ % điểm các mức độ nhận thức			25	45	30	100

BẢNG ĐẶC TẢ ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KỲ I MÔN NGỮ VĂN, LỚP 10

THỜI GIAN LÀM BÀI: 90 PHÚT

T T	Kĩ năng	Nội dung/đơn vị kiến thức	Mức độ nhận thức			Tổng
			Nhận biết	Thông hiểu	Vận dụng	
			TL	TL	TL	
1	Đọc	Truyện thần thoại	- Xác định thể loại, dấu hiệu nhận biết thể loại - Xác định ngôi kể, nhân vật trong văn bản - Xác định được chi tiết trong văn bản	- Nêu nội dung văn bản - Lí giải được vị trí, vai trò, ý nghĩa của nhân vật trong tác phẩm. - Nêu tác dụng của biện pháp nghệ thuật trong truyện	- Rút ra được bài học về cách nghĩ, cách ứng xử do văn bản gợi ra. - Nêu được ý nghĩa hay tác động của tác phẩm đối với nhận thức, tình cảm, quan niệm của bản thân.	6

		Tỉ lệ (%)	15%	30%	15%	60
2	Viết	Viết văn bản nghị luận phân tích đặc sắc nghệ thuật truyện thần thoại.	- Nhận biết được ngôi kể, đặc điểm của lời kể trong thần thoại - Nhận biết được không gian, thời gian trong thần thoại - Xác định được nhân vật, chi tiết trong văn bản	- Tóm tắt được cốt truyện. Phân tích đặc điểm cốt truyện thần thoại - Hiểu và phân tích được nhân vật trong truyện thần thoại; lí giải được vị trí, vai trò, ý nghĩa của nhân vật trong tác phẩm. - Lí giải được tác dụng của các yếu tố nghệ thuật: Thời gian, không gian, yếu tố kì ảo trong truyện thần thoại.... - Nêu được chủ đề, tư tưởng, thông điệp của văn bản;	- Rút ra được bài học về cách nghĩ, cách ứng xử do văn bản gợi ra. - Nêu được ý nghĩa hay tác động của tác phẩm đối với nhận thức, tình cảm, quan niệm của bản thân. - Vận dụng những hiểu biết về bối cảnh lịch sử – văn hoá được thể hiện trong văn bản để lí giải ý nghĩa, thông điệp của văn bản. - Đánh giá được ý nghĩa, giá trị của thông điệp, chi tiết, hình tượng,... trong tác phẩm theo quan niệm của cá nhân.	1
		Tỉ lệ (%)	10	15	15	40
Tổng			25	45	30	100
Tỉ lệ %			25%	45%	30%	
Tỉ lệ chung			70%		30%	

I. ĐỌC-HIỂU (6,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

Giết con mãng xà Hydre ở Lerne

Sau chiến công đầu tiên của Heracles, Eurysthée lại ra lệnh cho chàng phải lên đường dấn thân vào một thử thách còn nặng nề và nguy hiểm gấp bội phần thử thách đầu tiên: đến vùng Lerne giết con mãng xà Hydre. Đây cũng lại là một quái vật con của Typhon và Échidna, một con rắn khổng lồ đã thành tinh có tới một trăm cái đầu, sống ở vùng Lerne trên bán đảo Péloponnèse. Mãng xà Hydre này chuyên sống ở vùng đầm lầy giữa các ngọn núi đá. Nó chọn một cái hang sâu làm nơi cư ngụ. Thật không kể xiết những tai họa khủng khiếp mà Hydre đã gieo xuống đời sống nhân dân quanh vùng. Trước hết hãy nói về hơi thở của con quái vật này. Đó là hơi thở của một trăm cái đầu to lớn với những cái miệng rộng như cái nong, cái nia, vì thế ta chỉ có thể nói đó là những luồng gió mạnh. Nếu Hydre phồng mang trợn mắt mà phun, mà thổi thì cây cối bị đổ, gãy, nhà cửa bị bốc bay. Nguy hiểm hơn nữa là trong hơi thở của Hydre có khí độc, ai không may hít phải là chết ngay tức khắc. Vì lẽ đó cho nên ngay cả khi Hydre ngủ cũng không ai dám bén mảng đến gần. Nhân dân quanh vùng Lerne bị Hydre bắt không biết bao nhiêu là bò, ngựa, dê cừu. Cả đến người nữa, không gia đình nào là không có người thiệt mạng. Người ta phải dời chỗ ở nhiều lần tránh xa vùng Hydre để kiếm ăn. Nhưng tránh đâu cho thoát, Hydre bò rất nhanh, quăng mình đi vun vút như ta quăng ném một hòn đá.

Heracles cùng với Iolaos con của Iphiclès đến vùng Lerne bằng một cỗ xe ngựa. Hai người cho dừng lại ở ngoài vùng đầm lầy rồi len lỏi qua các bờ bãi lau sậy um tùm tìm nơi ở của con quái vật. Việc tìm kiếm quái vật tuy vất vả song không đến nỗi kéo dài vì hơi thở tanh tưởi của Hydre là một dấu hiệu chắc chắn nhất báo cho biết sào huyệt của nó đã không còn xa. Sau khi xem xét cẩn thận nơi ở của quái vật, Heracles thấy muốn diệt được nó trước hết phải điệu nó ra khỏi vùng đầm lầy. Chàng cùng với Iolaos dùng kế khiêu khích Hydre. Iolaos đốt nóng những mũi tên cho Heracles bắn vào quái vật, bắn liên tiếp hết mũi tên này đến mũi tên khác. Hydre thấy động liền ngóc đầu dậy đi tìm địch thủ. Trúng kế của người anh hùng, quái vật bò ra khỏi vùng đầm lầy, quẩn mình đuổi theo hai người. Cuộc chiến đấu giữa Heracles với Hydre thật gay go vô cùng. Hydre vươn thân ra quẩn lấy Heracles định thắt, xiết cho Heracles chết. Nhưng Heracles nhanh chóng chuôi ra khỏi vòng cuốn của nó, vung chùy lên giáng vào đầu nó. Mỗi đòn chùy giáng vào một cái đầu của Hydre tưởng là một đòn kết liễu và chỉ cần một trăm đòn thì một trăm cái đầu của Hydre vụn tan như cám. Song không phải như thế, Hydre không phải là một con mãng xà thường: cứ mỗi cái đầu bị đập bẹp, vỡ tan, thì tức khắc một cái đầu khác lại mọc ra thay thế. Cũng cần phải nói tới sự giúp đỡ của các vị thần nên Heracles mới không bị trúng độc. Không thể đánh nhau với Hydre theo cách ấy được nữa. Heracles gọi người cháu trai là Iolaos đến giúp sức. Chàng ra lệnh cho Iolaos đốt lên một ngọn đuốc, lửa cháy bùng bùng. Cứ mỗi cái đầu của Hydre bị chàng đập bẹp thì Iolaos phải lập tức giáng ngay đuốc lửa vào đốt luôn để cho không một cái đầu nào mọc tiếp, kịp thời được nữa. Cứ thế lần lượt, Heracles

hạ gần hết trăm đầu con mãng xà. Nữ thần Hera thấy con quái vật của mình bị yếu thế, sắp đi theo số phận con sư tử Némée bèn sai một con tôm hùm rất lớn từ dưới vùng đầm lầy lên cứu viện cho Hydre: Con tôm hùm bò lên vừa lúc Heracles không đề phòng đã cạp vào ngón chân chàng định giật mạnh cho chàng ngã. Bị đau, Heracles giật mình quay lại, tiện tay giáng xuống một chùy. Con vật vỡ tan ra từng mảnh. Các đầu của Hydre lần lượt bị đánh bẹp. Chỉ còn lại một cái đầu lớn nhất ở chính giữa thân là không sao trị được vì lẽ nó vốn bất tử. Heracles dùng guom. Bị chém lìa khỏi thân mà mắt nó vẫn mở trừng trừng, miệng phun ra hơi độc phì phì. Heracles bèn đào một cái hố sâu rồi hất nó xuống đáy, đoạn chàng vác một tảng đá lớn đè chặn lên trên. Chỉ có làm như vậy thì nó mới không thể sống lại được nữa. Trước khi ra về, Heracles đem nhúng những mũi tên của mình vào máu của con mãng xà. Từ đó trở đi những mũi tên của Heracles lại ác hiểm thêm một bậc nữa. Kẻ nào bị trúng tên thì không phương thuốc nào cứu khỏi cái chết. Thế là người anh hùng Heracles đã hoàn thành một chiến công vĩ đại nữa.

(Trích Mười hai kỳ công của Heracles, *Thần thoại Hy Lạp*, Nguyễn Văn Khoa, NXB Văn học, 2016, tr.357- 359)

- **Chú thích**

- (1) Giết con mãng xà Hydre ở Lerne: là chiến công thứ 2 trong mười hai kì công của người anh hùng Heracles trong Thần thoại Hy Lạp.
- (2) Một trăm cái đầu: Có chuyện kể Hydre có bảy đầu hoặc chín đầu, chặt một đầu thì hai đầu khác lại mọc ra thay thế.
- (3) Chùy (danh từ) vũ khí dài có cán dài đầu to đầu nhỏ, sức sát thương cực mạnh cho mỗi đòn tấn công.

Trả lời các câu hỏi:

Câu 1. Xác định ngôi kể của văn bản. (0.75 điểm)

Câu 2. Con mãng xà Hydre gây hại gì cho con người? (0.75 điểm)

Câu 3. Nêu tác dụng của biện pháp tu từ so sánh được sử dụng trong câu sau: *Đó là hơi thở của một trăm cái đầu to lớn với những cái miệng rộng như cái nong, cái nia, vì thế ta chỉ có thể nói đó là những luồng gió mạnh.* (1.0 điểm)

Câu 4. Nêu nội dung chính của văn bản. (1.0 điểm)

Câu 5. Chiến công của Heracles trong câu chuyện có ý nghĩa gì? (1.0 điểm)

Câu 6. Qua văn bản, em rút ra bài học tích cực gì cho bản thân? Trả lời bằng đoạn văn 4 đến 6 câu. (1.5 điểm)

II. VIẾT (4.0 điểm)

Anh/ chị hãy viết một bài văn nghị luận (khoảng 500 chữ) phân tích, đánh giá những đặc sắc về nghệ thuật của văn bản *Giết con mãng xà Hydre ở Lerne*.

-----Hết-----

Phần	Câu	Ý	Điểm
I Đọc hiểu	1	Ngôi kể: thứ 3 Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án: 0,75 điểm - HS không trả lời hoặc trả lời sai: không cho điểm	0,75
	2	- Nếu Hydre phóng mang trợn mắt mà phun, mà thổi thì cây cối bị đổ, gãy, nhà cửa bị bốc bay. - Nguy hiểm hơn nữa là trong hơi thở của Hydre có khí độc, ai không may hít phải là chết ngay tức khắc. - Nhân dân quanh vùng Lerne bị Hydre bắt không biết bao nhiêu là bò, ngựa, dê cừu. Cả đến người nữa, không gia đình nào là không có người thiệt mạng. Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án: 0,75 điểm - HS trả lời được 2 ý : 0,5 điểm. - HS trả lời được 1 ý: 0,25 điểm - HS không trả lời hoặc trả lời sai: không cho điểm	0,75
	3	- Biện pháp so sánh: những cái miệng rộng như cái nong, cái nia. (0,25 điểm) - Tác dụng: (0,75 điểm)	1

		- Làm tăng tính gợi hình gợi cảm, giúp cho việc miêu tả sự vật được cụ thể, sinh động hơn. (0,25 điểm) - Làm nổi bật tính chất phi thường, nguy hiểm và bất khả chiến bại của quái vật, từ đó khẳng định thử thách vô cùng khó khăn mà người anh hùng phải đối mặt. (0,5 điểm) Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án hoặc HS có cách diễn đạt tương đương đáp án vẫn cho 1 điểm - HS trả lời không đầy đủ như đáp án căn cứ mức độ trả lời cho điểm - HS không trả lời hoặc trả lời sai: không cho điểm	
4		Nội dung chính của văn bản: - Văn bản kể về hành trình giết con mãng xà Hydre ở Lerne – chiến công thần kì thứ 2 của người anh hùng Hê-ra-clét. - Ngợi ca sức mạnh phi thường và vẻ đẹp phẩm chất của người anh hùng Heracles. Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án: 1 điểm - HS trả lời được 1 ý về tác dụng: 0,5 điểm. - HS không trả lời hoặc trả lời sai: không cho điểm	1
5		Ý nghĩa chiến công của Heracles: - Chiến công của Heracles tượng trưng cho nỗ lực của người Hy Lạp cổ đại trong việc chế ngự sức mạnh của thiên nhiên. - Ca ngợi, tự hào về sức mạnh và trí tuệ của con người. Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án hoặc diễn đạt tương đương đáp án, có ý tương hợp lý: 1 điểm	1

		- HS trả lời được 1 trong 2 ý: 0,5 điểm - HS không trả lời hoặc trả lời sai: không cho điểm	
	6	- Hình thức đoạn văn (0,5 điểm) - Nêu ra bài học cho bản thân. (1 điểm) + Sự giúp đỡ của bạn bè, người thân là vô cùng quan trọng + Cần phải đương đầu với khó khăn thử thách để đạt được thành công + Ý chí nghị lực, tinh thần dũng cảm, dám nghĩ dám làm là điều cần phải có để hình thành con người bản lĩnh... Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án hoặc 2 bài học cho 1 điểm - HS trả lời được 1 bài học: 0,5 điểm. - HS không trả lời hoặc trả lời bài học không liên quan văn bản: không cho điểm	1,5
II Làm văn		a. Đảm bảo cấu trúc của bài nghị luận: Có đủ các phần mở bài, thân bài, kết bài: Mở bài nêu được vấn đề. Thân bài triển khai được vấn đề. Kết bài khái quát được vấn đề.	0,25
		b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận: Những đặc sắc nghệ thuật của truyện thần thoại <i>Giết con mãng xà Hydre ở Lerne</i>	0,25
		c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm Thí sinh có thể triển khai theo nhiều cách nhưng cần vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ lí lẽ và dẫn chứng, đảm bảo các yêu cầu sau: * Giới thiệu tác phẩm, vấn đề nghị luận. * Những đặc sắc nghệ thuật: - Xác định nhóm thần thoại Truyện <i>Giết con mãng xà Hydre ở Lerne</i> thuộc nhóm thần thoại sáng tạo, là những câu chuyện xoay quanh hình tượng các vị anh hùng mang sức mạnh phi	3,0

thường, chiến đấu chống lại quái vật hoặc thể lực tàn bạo để bảo vệ con người.

- Thời gian và không gian của câu chuyện

Thời gian: Câu chuyện diễn ra trong thời xa xưa, khi thế giới thần linh và con người còn gần gũi, khi những con quái vật và hiện tượng tự nhiên được nhân hóa, gắn liền với sự tưởng tượng của con người cổ đại.

Không gian: Diễn ra ở vùng đất Lerne, một nơi bị đe dọa bởi con mãng xà có trăm đầu. Không gian này mang đậm màu sắc kì bí thể hiện sự nguy hiểm của thiên nhiên.

- Cốt truyện: Đơn giản, li kì, tập trung làm nổi bật hành động anh hùng của nhân vật chính

- Nhân vật:

Heracles là nhân vật trung tâm. Chàng có sức mạnh phi thường, gan dạ và đầy ý chí. Dù gặp khó khăn, Heracles không bỏ cuộc mà luôn tìm ra cách chiến thắng. Bên cạnh sức mạnh, chàng còn có trí tuệ, biết tận dụng máu con mãng xà để tạo ra những mũi tên ác hiểm vô phương cứu chữa

Con mãng xà Hydre tượng trưng cho thể lực tự nhiên khắc nghiệt, cho sự dữ tợn và hiểm nguy mà con người phải đối mặt trong cuộc sống. Hình tượng con mãng xà góp phần làm nổi bật chiến công vĩ đại của Heracles.

Hình tượng nhân vật Heracles được khắc họa rõ nét, điển hình cho mẫu người anh hùng vừa mạnh mẽ vừa trí tuệ.

- Câu chuyện mang đậm màu sắc kì ảo, hoang đường, thể hiện trí tưởng tượng phong phú của người Hi Lạp cổ.
- Ngôi kể thứ 3 tạo tính khách quan cho câu chuyện
- Ngôn ngữ giản dị nhưng giàu hình ảnh, tái hiện sống động cuộc chiến giữa con người và quái vật.

*Đánh giá:

- Chuyện Giết con mãng xà Hydre ở Lerne mang những đặc trưng tiêu biểu của thể loại thần thoại

	- Câu chuyện để lại nhiều ý nghĩa, bài học sâu sắc và niềm tin về sức mạnh, trí tuệ của con người	
	d. Chính tả, dùng từ, đặt câu Đảm bảo quy tắc chính tả, ngữ pháp tiếng Việt	0,25
	e. Sáng tạo: Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.	0,25
Tổng điểm: 6,0 + 4,0 = 10,0		

-----Hết-----